



מבחן בתנ"ך כללי - 1 יח"ל

12 שני"ל

(תלקיט תשפ"ד)

מבחן לתלקיט

את מדבקות הנבחן יש להדביק על מחברת התשובות בלבד

אנו רואים בקיום טוהר הבחינות משימה חינוכית, ערכית ומוסרית,
שהמערכת כולה נקראת להיערך להצלחתה.

באחריות הנבחן/ הנבחנת לשמור על טוהר הבחינות בהתאם לכללים ולהנחיות
בע"פ ובכתב על גבי שאלון הבחינה ועל ידי אחראי/ת הבחינה.

כל הזכויות שמורות למשרד החינוך

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה : שעתיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח הערכה :

בשאלון זה שתיים עשרה שאלות.

ג. פרק ראשון – ענו על שתי השאלות –

בכל שאלה – הסעיף הראשון חובה

ויש לבחור אחד מבין הסעיפים הנוספים - כל שאלה 30 נקודות

סה"כ פרק ראשון 60 נקודות

פרק שני- ענו על ארבע השאלות בנושא שלמדתם – כל שאלה 10 נקודות

סה"כ פרק שני 40 נקודות

סה"כ – 100 נקודות

ד. חומר עזר מותר בשימוש : תנ"ך שלם ללא פירושים.

סמנו בכל שאלה את התשובה או התשובות שבחרתם.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

הוראות לנבחן מותאם

- א. משך הבחינה : שעתיים.
- ב. מבנה השאלון ומפתח הערכה :
בשאלון זה שתיים עשרה שאלות .
- ג. פרק ראשון – ענו על שתי השאלות –
בכל שאלה – הסעיף הראשון חובה
ויש לבחור אחד מבין הסעיפים הנוספים - כל שאלה 30 נקודות
סה"כ פרק ראשון 60 נקודות
פרק שני- ענו על ארבע השאלות בנושא **שלמדתם** – כל שאלה 10 נקודות
בכל שאלה ענו רק על סעיף אחד.
סה"כ פרק שני 40 נקודות

סה"כ – 100 נקודות

ד. חומר עזר מותר בשימוש : תנ"ך שלם ללא פירושים

סמנו בכל שאלה את התשובה או התשובות שבחרתם.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

(60 נקודות)

פרק ראשון – בראשית

ענו על שתי השאלות 1-2 לכל שאלה 30 נקודות.

בכל שאלה, ענו על הסעיף הראשון – חובה (15 נקודות)

ועל אחד מן הסעיפים הנוספים (15 נקודות לכל סעיף)

סיפורי הבריאה וראשית האנושות:

שאלה 1 – קראו בראשית פרק ד', פסוקים א'–י"ז .

ענו על סעיף א - חובה :

א. על פי איזה עיקרון נענש קין, ומדוע נקשרה האדמה לעונשו?
בחרו תשובה אחת או יותר.

1. קין נענש על פי עיקרון מידה כנגד מידה.

2. קין נענש על פי עיקרון גמול דורות.

3. האדמה נקשרה לעונשו כי דמו של הבל נספג בה.

4. האדמה נקשרה לעונשו כי ממנה הוא נוצר.

(15 נקודות לכל סעיף)

ענו על אחד מן הסעיפים הבאים

סעיף ב'

פרשנים רבים התלבטו בשאלה מדוע לא נענש קין בעונש מוות. קראו גם שמואל ב,
פרק י"ד, פסוקים ה'–ז .¹

בפסוקים אלה האישה החכמה מתקוע מציגה לדוד המלך סיטואציה משפטית .
בחרו תשובה אחת.

כיצד דבריה מסבירים את העובדה שקין לא נענש בעונש מוות?

1. דבריה מסבירים את העובדה בכך שאם יומת הרוצח מי שדן אותו יטעה.

2. דבריה מסבירים את העובדה בכך שאם יומת הרוצח לא ישאר זכר למשפחה.

3. דבריה מסבירים את העובדה בכך שליבה של האם ישבר אם בנה יומת.
4. דבריה מסבירים את העובדה בכך שהגיע לנרצח להרצח.

סעיף ג'

קראו פסוקים ט'–י"ז.

בפסוק י"ג קין אומר: "גדול עוונתי מנשואי". יש הטוענים כי בדברים אלה קין מתלונן לפני ה' על חומרת עונשו, ויש הטוענים כי הוא מודה בחטאו. מה ההסבר לדברי קין על פי כל אחת מן הטענות האלה. בחרו תשובה אחת או יותר.

1. קין מתלונן על העונש בכך שהוא איש גדול וזה משפיל אותו.
2. קין מפחד מגודל העונש איתו לא יוכל להתמודד ובגללו יהיה נתון בסכנה.
3. קין מודה בחטא ואף מתגאה שעונו גדול ונפלא.
4. קין מתחרט על העוון שלו ומודה בטעותו.

שאלה 2 – קראו בראשית י"א א'–ט'

(15 נקודות)

ענו על סעיף א' (חובה)

קראו בראשית י"א א'–ט'

- יש הרואים בסיפור מגדל בבל סיפור המסביר תופעות הקיימות בעולם. איזה שתי תופעות בולטות בסיפור? בחרו תשובה אחת או יותר:
1. הסיפור מסביר שהאנושות תמיד רוצה להגיע לשמיים למקום משכן האלים, ולכן גם היום יש מסעות לחלל.
 2. הסיפור מסביר שהאנושות רצתה תמיד לבנות גורדי שחקים ואנשים מאז ומתמיד רוצים להתפרסם.
 3. הסיפור מסביר שסיבת ריבוי השפות בעולם היא בגלל שה' בלל את שפת אנשי המגדל.
 4. הסיפור מסביר מדוע התפזרו האנשים בעולם בכל מיני מקומות.

ענו על אחד מן הסעיפים הבאים

(15 נקודות לכל סעיף)

סעיף ב'

לסיפור זה מסר חד משמעי המנוסח בספר תהילים במילים "השמיים שמיים לה' והארץ נתן לבני אדם". (תהילים קט"ו 16 - ט"ז).
כיצד מסר זה, של הפסוק מתהילים, בא לידי ביטוי בסיפור מגדל בבל.
בחרו את התשובה שאינה נכונה:

1. השמיים הם מקום משכן האל, ואילו בני אדם נמצאים בארץ.
2. יש להפריד בין מה ששייך לאל לבין מה שבשלטונם של בני האדם.
3. בגלל שהאל נמצא בשמיים הוא נתן לבני אדם שלטון גם בשמיים וגם בארץ.

סעיף ג'

לפי סיפור מגדל בבל בני האדם רצו להיות מאוחדים במקום אחד, והאל רצה כנאמר בבראשית א' שהאדם יכבוש את הארץ כולה וימלא אותה. מי השיג את מטרתו? בחרו את התשובה הנכונה.

1. בני האדם, כי הם בנו מגדל כדי להיות מאוחדים והצליחו בכך.
2. האל כי הוא הפר את תוכניתם ופיזרם בעולם כפי שרצה.

פרק שני – אהבה וחסד או בין שאול לדוד (40 נקודות)

ענו על ארבע מבין השאלות 3-10 (10 נקודות לכל שאלה – 5 לכל סעיף)

יש לבחור נושא אחד (אהבה וחסד או בין שאול לדוד) ולענות על ארבע השאלות בנושא שלמדת.

נבחן מותאם עונה בכל שאלה רק על סעיף אחד (10 נקודות).

אהבה וחסד

שאלה 3 – קראו רות א' פסוקים ח'-י"ט

סעיף א'

יש הטוענים כי נעמי מתייחסת בחמלה אל כלותיה, ואחרים טוענים כי היא מתייחסת אליהן בריחוק. מה הראיה האפשרית לכל אחת מן הטענות? בחרו תשובה אחת או יותר.

1. הדיבור של נעמי רך, היא קוראת להן בנותי ומנמקת בהגיון שאין טעם לבוא איתה לבית לחם.
2. נעמי חומלת על כלותיה ולכן אומרת שתלד בנים שהן יוכלו להתחתן איתם.
3. נעמי מתייחסת בריחוק ולכן מגרשת את כלותיה לביתן.
4. נעמי מציעה להן לשוב לביתן ואומרת שלה רע יותר מלהן.

סעיף ב'

קראו פסוקים ח'-י"ח. **האם** הצליחה נעמי לשכנע את כלותיה בטיעוניה? בחרו תשובה אחת נכונה.

1. כן, ערפה נושקת לה והן עוזבות אותה ושבות למואב.
2. כן, הן ליוו אותה, והתלבטו אם להמשיך איתה או להפרד ממנה.
3. כן ולא: ערפה השתכנעה לעזוב, ואילו רות נשארה איתה.
4. כן ולא: רות מבינה שהיא זקנה שזקוקה לה, וערפה מתלבטת.

שאלה 4 – קראו רות ג' א'-י"ג

סעיף א'

נעמי מנחה את רות כיצד עליה לפעול לפני המפגש עם בעז.

מהן הפעולות שעל רות לבצע **ומה** תרומתן להשגת המטרה של נעמי? בחרו תשובה אחת נכונה.

1. ללכת בלילה לגורן ולבקש מבעוז לשאת אותה לאישה. כך רות לא תהיה בודדה, ובעוז יבין שהיא מעוניינת בו.

2. לרדת בלילה לגורן ולשכב למרגלות בועז. כך הוא יבין את כוונתה להינשא לו, וירצה אותה כאשתו.
3. ללכת בלילה לגורן, לא להתגלות לפני בועז, ולחכות שהוא יחפש אותה ויגיד לה מה לעשות.
4. לרדת בלילה לגורן ולאכול עם בועז את סעודתו, וכך הם יתקרבו זה לזה וינשאו לבסוף.

סעיף ב'

פרק ד' א'-י"ג עוסק במצוות הגאולה.

מהן הראיות מן הקטע המוכיחות כי טקס הגאולה התנהל לפי הכללים המקובלים באותם ימים? בחרו תשובה אחת או יותר:

1. הליכה אל זקני העיר והצעה לגואל הראשון לגאול את השדה והאישה.
2. כתיבת הסכם ליד עדים וקבלת ברכה מהזקנים.
3. שליפת הנעל ובקשה מהזקנים להיות עדים לתהליך.
4. שליפת הנעל ולחיצת יד לאות אישור עם הגואל הראשון.

שאלה 5 – קראו משלי ל"א 10-31 (י'-ל"א)

סעיף א'

את מזמור "אשת חיל" נוהגים בבתיים רבים לשיר בלילות שבת.

מדוע בנוי השיר לפי אותיות הא'-ב' (באקרוסטיכון)?

ומה סיבת הנוהג לשיר את המזמור בלילות שבת?

בחרו תשובה אחת נכונה.

1. השיר בנוי באקרוסטיכון כי כך קל לזכור אותו בעל פה, ושרים אותו בליל שבת לכבוד השבת, התורה ועקרת הבית.
2. השיר בנוי באקרוסטיכון כי זו תחבולה ספרותית לקישוט, ושרים אותו בליל שבת כי צריך וחובה לשיר בסעודת השבת.
3. השיר בנוי באקרוסטיכון כדי שקל יהיה לזכור אותו בעל פה, ושרים אותו בליל שבת כי יש מצווה כזו.
4. השיר בנוי באקרוסטיכון כי זו תחבולה ספרותית לקישוט, ושרים אותו בליל שבת לכבוד שלמה המלך שחיבר את השיר.

סעיף ב'

ברות פרק ג' אומר בועז לרות : וְעַתָּה, בְּתִי אֶל-תִּירְאֵי, כֹּל אֲשֶׁר-תֹּאמְרֵי,
אֲעֹשֶׂה-לָּךְ: כִּי יוֹדַע כָּל-שְׁעַר עַמִּי, כִּי אֲשֶׁת חַיִל אָתָּה .
כיצד דברים אלה מתקשרים לפסוקים יי-י"ב ולפסוק כ"ג במזמור
שבמשלי ל"א?
בחרו תשובה אחת או יותר :

1. במשלי בפסוקים אלה נאמר שאפשר לבטוח באשת החיל ובוועז בוטח ברות.
2. במשלי נאמר שבעלה יושב עם הזקנים. זה המצב של בועז היושב בשער העיר עם הזקנים בנוגע לרצונו לשאת את רות.
3. במשלי נאמר שאשת החיל דואגת לפרנסת הבית וכך גם רות מביאה שלל.
4. במשלי נאמר שבעלה של אשת החיל הוא איש נודע ובוועז בעלה של רות אכן אדם ידוע.

שאלה 6 - קראו שיר השירים ג'

סעיף א'

יש הטוענים כי השיר בפסוקים א'–ה' מתאר חלום שחלמה הנערה, ויש הטוענים כי הוא מתאר אירועים שקרו לנערה במציאות. מהו הביסוס מן הפסוקים לכל אחת מן האפשרויות?

בחרו תשובה אחת או יותר :

1. הביסוס לחלום הוא : "עַל-מִשְׁכָּבִי, בְּלִילוֹת, בְּקִשְׁתִּי, אֶת שְׂאֵהָבָה נִפְשִׁי"
2. הביסוס לאירוע במציאות הוא : "אֶקוּמָה נָא וְאֶסֹבְבָה בְּעִיר"
3. הביסוס לחלום הוא : "אִם-תִּעֲרֹו וְאִם-תִּעֲזָרְוּ אֶת-הָאֵהָבָה"
4. הביסוס לאירוע במציאות הוא : "מִצְאוּנִי, הַשְּׂמֵרִים, הַסְּבָבִים, בְּעִיר"

סעיף ב'

קראו שירה"ש פרק ג' וגם שירה"ש ב'ח'-י"ד. שתי דמויות מרכזיות בשיר השירים הן הדוד והרעיה.

איזו מהדמויות אקטיבית (פעילה) יותר ואיזו פסיבית יותר בכל אחד מן הפרקים? בחרו תשובה אחת או יותר.

1. בפרק ב' הרעיה אקטיבית והדוד פסיבי.
2. בפרק ג' הדוד אקטיבי והרעיה פסיבית.
3. בפרק ב' הרעיה פסיבית והדוד אקטיבי.
4. בפרק ג' הדוד פסיבי והרעיה אקטיבית.

בין שאול לדוד

שאלה 7 – קראו שמואל א' ט"ז א'-י"ב

סעיף א'

בפסוקים הראשונים של פרק ט"ז מהסס שמואל בנוגע לשליחות שמטיל עליו האל.

הפרשן אברבנאל כותב:

"והנה מה שאמר שמואל 'איך אלך ושמע שאול והרגני' – ששמואל לא היה רוצה למשוח איש בחיי שאול, והיה בעיניו רע ומר המעשה, שישחית את מעשה ידיו הוא בעצמו, ולכן כדי להישמט מן ההליכה התנצל ואמר 'איך אלך'".

איך מסביר הפרשן את היסוסו של שמואל למשוח את דוד במקום שאול? בחרו תשובה אחת נכונה.

1. הפרשן טוען כי שמואל היסס מפני שדוד אינו ראוי בעיניו כמלך.
2. הפרשן טוען כי שמואל היסס מפחד מפני שאול שיהרוג אותו.
3. הפרשן טוען כי שמואל היסס מפני שרצה להשתמט מהתפקיד מתוך עצלות.
4. הפרשן טוען כי שמואל היסס מפני שלא רצה לפגוע במי שהוא עצמו מינה למלך.

סעיף ב'

בתנ"ך ישנם 150 מזמורי תהילים, אבל במערה בקומראן מצאו מזמור נוסף הדומה למזמור קנ"א שבתרגום השבעים לספר תהילים.

לפניכם שני קטעים מן המזמור הנוסף- קראו אותם :

”קִטֹן הֵייתִי מֵאָחִי
וַיְשִׁימֵנִי רוּעָה לְצֵאֲנוּ
יְדֵי עֲשׂוּ עוֹגֵב ... וְאֲשִׁימָה לְה' כְּבוֹד
...

רְאֵה אֱלוֹהַּ הַכֹּל
שְׁלַח נְבִיאֹ לְמִשְׁחָנִי
יָצְאוּ אָחִי לְקִרְאָתוֹ
הַגְּבֹהִים בְּקוֹמָתָם
לֹא־בָחַר ה' אֱלוֹהִים בָּם :
וַיְשַׁלַּח וַיִּקְחֵנִי מֵאַחֵר הַצֵּאֵן ...”

**איזה סיבות מציע המזמור לבחירת דוד למלך?
בחרו תשובה אחת או יותר.**

1. דוד רועה היודע להנהיג קבוצה.
2. דוד מאמין בה' ומהלל אותו.
3. דוד נמוך מאחיו קטן וצנוע.
4. דוד מוכשר ויודע לנגן על עוגב.

שאלה 8 – קראו שמואל א' י"ח ה'-י"ב

סעיף א'

כיצד פירש שאול את שירת הנשים. מה גרם לו לפרש כך את השירה?

בחרו תשובה אחת או יותר.

1. שאול פירש את שירת הנשים כמתן מלוכה לדוד.
2. שאול פירש את שירת הנשים כהילה לדוד וכעלבון לו עצמו.
3. מה שגרם לו לפרש כך הוא האמירה ששאול היכה אלפים ודוד עשרות אלפים אויבים.
4. מה שגרם לו לפרש כך הוא שהוא ידע שהנשים אוהבות ומעריצות את דוד.

סעיף ב'

קראו גם שמואל א, פרק ט"ז, פסוק כ"ג. מה הייתה המטרה של דוד כשבא לנגן לשאול? על פי המסופר בשמואל א, פרק י"ח, פסוקים י"ב–י"ג, מדוע הפעם לא הושגה המטרה. בחרו תשובה אחת.

1. המטרה היתה להראות לשאול את הכשרון המוסיקלי של דוד.
2. המטרה היתה להרגיע את שאול בעזרת המוסיקה כשרוחו היתה רעה.
3. המטרה בפרקנו לא הושגה כי באותו יום רוחו של שאול היתה רעה, החנית היתה בידו והוא ירא מדוד.
4. המטרה בפרקנו לא הושגה כי באותו יום דוד לא ניגן היטב והרגיז את שאול.

שאלה 9 – קראו שמואל א' ל"א א'-י"ג

סעיף א'

קראו פסוקים א'-י'

שאול יצא לקרב נגד הפלשתים, אף על פי שניבאו לו כי ימות בקרב זה.

קראו את דברי יוסף בן מתתיהו שלפניכם.

"אם אין בני אדם מצפים בליבם לשום טובה אלא יודעים מראש, שיש להם הכרח למות, ולמות בתוך המלחמה, ועם זאת אינם מפחדים ואינם נבהלים מן הפורענות [...] – הרי סבורני שזאת היא ראייה (הוכחה) של ממש לגבורה. ודבר זה עשה שאול והוכיח, שכל השואפים לתהילה אחרי מותם מן היאה להם לפעול כך".

(יוסף בן מתתיהו, קדמוניות היהודים, ספר שישי, עמ' 218)

כיצד יוסף בן מתתיהו מציג את שאול, ומדוע הוא מציג אותו כך?

בחרו תשובה אחת או יותר.

1. יוסף בן מתתיהו מציג את שאול כגיבור, ומגיעה לו תהילה.
2. יוסף בן מתתיהו מציג את שאול כמי ששאף לתהילה אחר מותו בכל מחיר.

3. יוסף בן מתתיהו מציג אותו כך כדי לעודד מנהיגים לפעול כמו שאול.
4. יוסף בן מתתיהו מציג אותו כך כי הוא מעריץ של שאול ועויין את דוד.

סעיף ב'

קראו פסוקים ו'–י"ג. בפסוקים אלה מתוארים מעשים של השפלה ומעשים של חסד כלפי המתים.

איזה מעשים של השפלה ואיזה מעשה של חסד יש בפסוקים אלה?

בחרו תשובה אחת או יותר.

1. מעשה השפלה – עריפת ראש שאול ובניו ואי הבאתם לקבורה.
2. מעשה חסד- הבאת שאול ובניו לקבורה על ידי אנשי יבש גלעד.
3. מעשה השפלה – הפלישתים מוצאים את שאול ובניו נופלים בגלבע.
4. מעשה חסד – אנשי יבש גלעד הולכים כל הלילה ומנסים לפגוע בפלישתים.

שאלה 10 – קראו שמואל א' י"ז א'-י"א

סעיף א'

הפרשן רלב"ג פירש את הביטוי "חרפתי את מערכות ישראל" כך שכאילו אמר גוליית: "הנני מתיר עצמי להילחם עם איש זה שיהיה במחנה ישראל". ובזה האופן חרף מערכות ישראל שהוא כאילו אמר שאין בהם איש יכול להלחם עימו".
מה בדברי גוליית משפיל את צבאו של שאול לפי הפרשן?
בחרו תשובה אחת.

1. לפי הפרשן ההשפלה היא בכך שגוליית קילל את ה'.
2. לפי הפרשן ההשפלה היא שגוליית מזלזל בחיילי ישראל.
3. לפי הפרשן ההשפלה היא בכך שגוליית לא רוצה להלחם עם ישראל.

4. לפי הפרשן ההשפלה היא בכך שגוליית מזלזל בשאול (איש זה) מלך ישראל.

סעיף ב'

כאשר מציע דוד להילחם עם גוליית הוא אומר לשאול – אֵל-יִפְלֹל לְב-אָדָם עָלָיו ... ה' אֶשָׁר הַצֵּלְנִי מִיַּד הָאָרִי וּמִיַּד הַדָּב הוּא יִצִּילְנִי מִיַּד הַפְּלִשְׁתִּי הַזֶּה .

בספרו "קדמוניות היהודים כותב יוסף בן מתתיהו שדוד אמר : אל תהא רוחך מדוכאת המלך ... אני אשפיל את שחצנותו של האוייב... וכך יהיה האוייב הזה לצחוק וצבאך יזכה לתהילה רבה אם ייהרג האיש לא בידי איש מוכשר למלחמה... אלא בידי מי שנראה כנער" (י. בן מתתיהו ספר שישי ט' ב')

מהו ההבדל בין הדברים שאומר דוד בפרק לבין אלו ששם בפיו ההיסטוריון? בחרו תשובה אחת או יותר.

1. לפי הפרק דוד אמר ה' שהציל אותי בעבר יסייע לי גם נגד גוליית.
2. לפי ההיסטוריון דוד אמר שאם הוא ינצח, אז גוליית יושפל בידי אדם צעיר חסר ניסיון.
3. לפי הפרק דוד אמר שגוליית הוא כמו אריה ודב ואפשר לנצח אותו.
4. לפי ההיסטוריון דוד אמר שהוא מוכשר למלחמה וצבא שאול יזכה לתהילה.

בהצלחה!!!